

Östersundom, elonkirjon aarre

**Noora Kaunisto, puheenjohtaja
Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry**

**Luontoalueet Östersundomin kaupunkisuunnittelussa
18.4.2024**

Östersundom kokonaisuutena

- **Laaja-alaisia valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti merkittäviä luontoarvoja!**
- Tärkeitä suojeltuja alueita
- Useista metsäisistä pienvesien ja rannikon luontotyyppeihin, uhanalaisia luontotyyppejä
- ~yli 1000 ha suojelematonta, metso-arvoista metsää
- Rikas lajisto, elinympäristöjen runsaus
- → linnut, matelijat & sammakkoeläimet, lepakot...
- Merkittäviä kulttuuriympäristöjä, muinaismuistoja

Lähtökohtia: luontokato

- Eliöyhteisöt monimutkaisia, tilaa, kytkeytyneisyyttä ja ajallista jatkumoa vaativia järjestelmiä.
- Sukupuuttovauhti jopa 1000x vrt. ns. taustasukuputto; tilanne & suunta niin huono, että heikennyksen luonnonympäristöihin tulisi olla poikkeus
- **Priorisointi: Kaiken maankäytön tulisi asettua elonkirjon säilymisen asettamiin ehtoihin**

Lähtökohtia: luontokato

- Suojelualueet eivät yksin riitä turvaamaan monimuotoisuutta
- → nyk. tärkein vaikutus lajien vähenemisen hidastumisessa; laajat suojelualueet

- Rakentaminen pirstoo & heikentää pysyvästi
- Östersundomiin suunniteltu rakentaminen aiheuttamassa yhä luontokatoa, merkittävän arvokkaiden luonnonympäristöjen & elinympäristöjen katoamista tai heikentymistä.

Lähtökohtia: tavoitteet

- **Kaupunkistrategia 2021-25:**
- "Helsinki suojelee ja vaalii aktiivisesti monimuotoista luontoaan. Vahvistamme metsäistä verkostoa ja niittyverkostoa. [--] Luonnonsuojeluohjelman (2015-2024) mukaisesti Helsingin arvokkaimmat alueet suojellaan."
- **LUMO-ohjelma 2021-2028 päätavoitteet:**
- 1. Helsingin luonnon monimuotoisuutta **lisätään** [---].
- 3. Luontotyypit tunnistetaan mahdollisimman kattavasti ja niiden säilymistä edistetään.
- 8. Lajien elinolosuhteita parannetaan.

Östersundomin metsät

- **Valtakunnallisesti merkittävä luontoaarre**
- Huomattava pinta-ala & edustavuus METSO-elinympäristöjä & uhanalaisia luontotyyppejä.
- Monipuolisia kangasmetsiä ja kalliometsiä, lehtoja, lahoppuustoisia turvekankaita, mainittavasti säilyneitä tai ennallistamiskelpoisia korpia ja rämeitä, pienvesien monipuolisia reunametsiä.
- Useita väh. maakunnallisesti arvokkaan luontoalueen kriteerit (Uudenmaan liitto 2011) täyttäviä metsäisiä luontoalueita, joista vain osan maakunnalliset arvot on tunnistettu

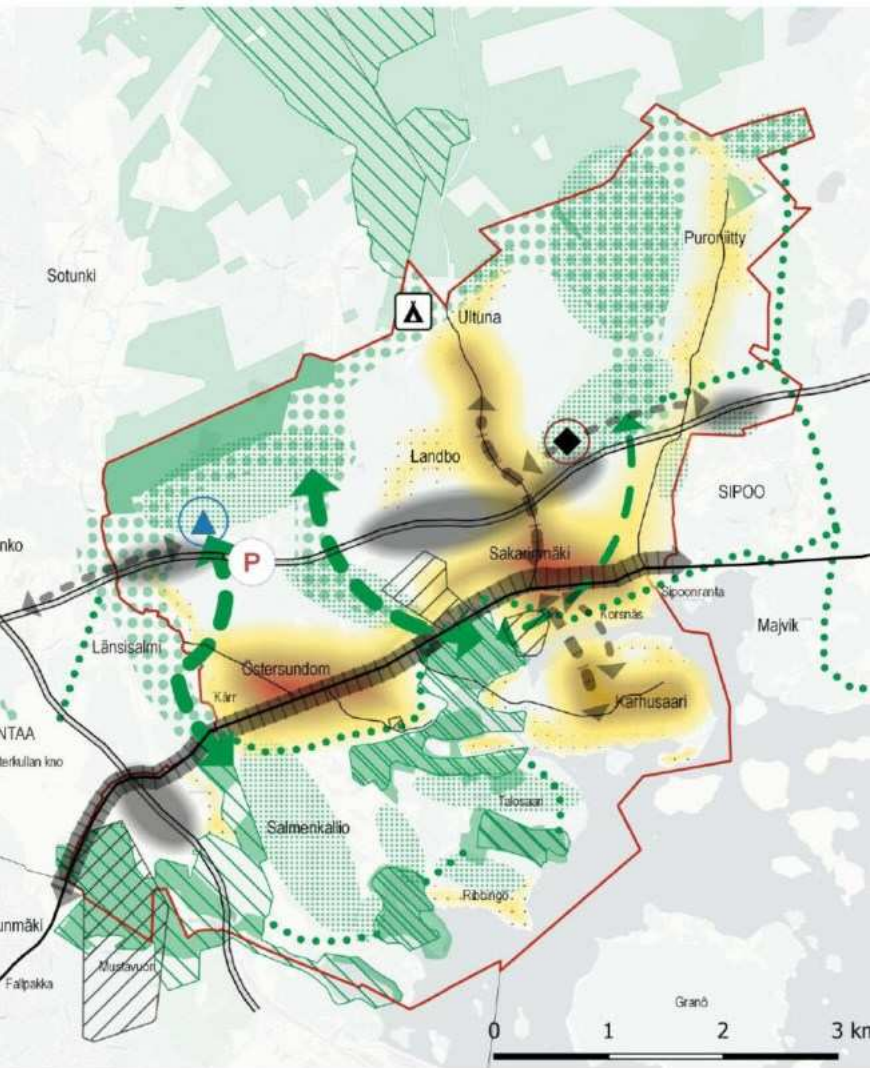
Östersundomin metsät

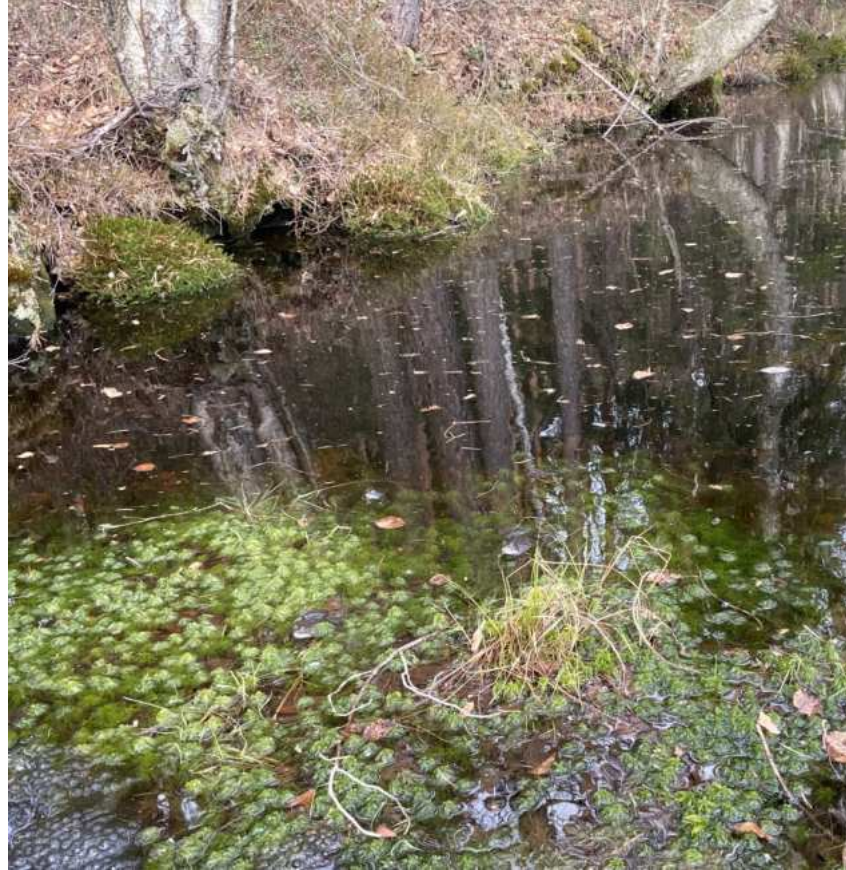
- METSO-selvitys v. 2011 kaupungin tuolloin omistamilla alueilla (pl. esim. Karhusaari), Hgin maanomistus sittemmin laajentunut
- METSO-arvoisia metsiä kehittynyt lisää, monien arvo kasvanut.
- **METSO & uhanalaiset eivät kattavasti tunnistettuja alueen luontoselvityksissä ja LTJ:ssä.**
- Lehtojen, purojen, korpien ja rämeiden osalta uhanalaisten ja silmälläpidettävien luontotyyppien selvitys (LTJ). Ei näitä yhdistävien kangas- ja kalliometsien osalta.

Osayleiskaava & metsät

Osayleiskaavassa uutta asumiseen painottuvaa rakentamista Karhusaaren arvokkaimpiin metsiin, Rödjanin alueella Sakarimäen koulun ja Purontiityntien välisiin metsiin, Purontiityntien ja Sipoon rajan välisiin metsiin Porvoonväylän eteläpuolella sekä Gumbölen metsäalueen eteläosaan. **Alueilla merkittäviä luontoarvoja; huomioitava suunnittelussa esimerkiksi potentiaalisina luonnonsuojelualueina.**

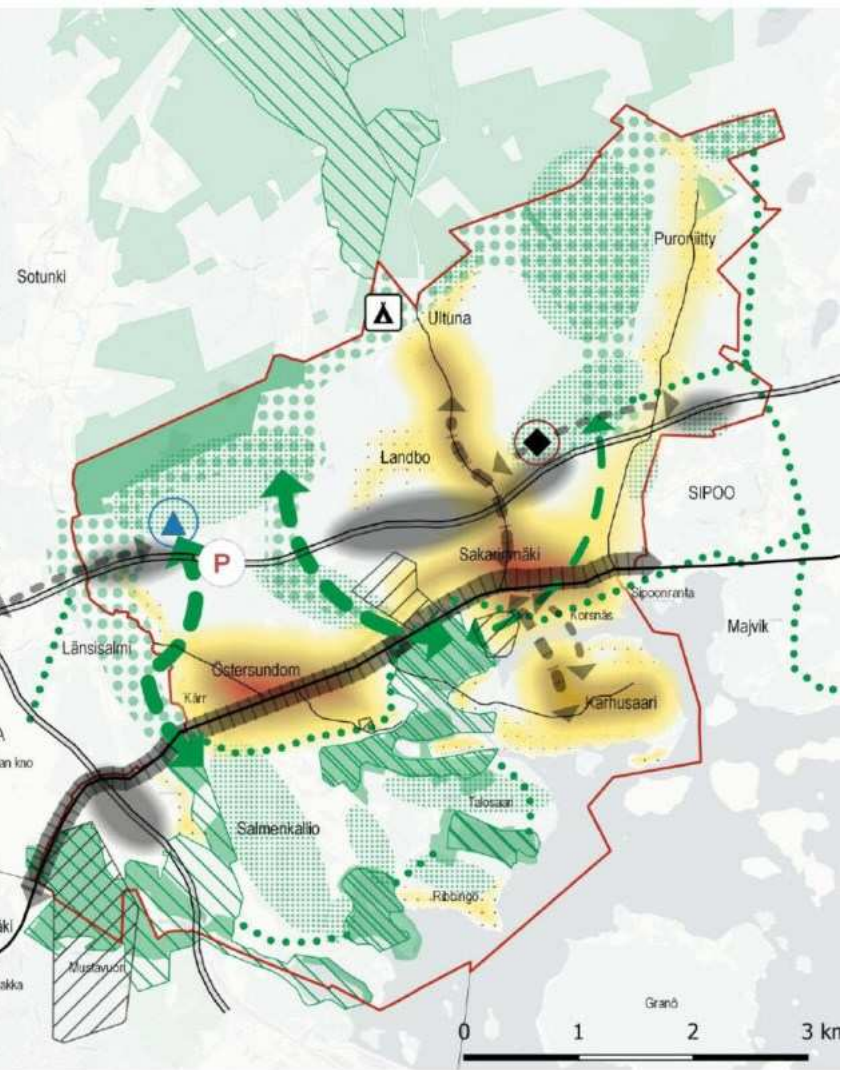

Hältingberget sekä Hältingträsk sammakoineen

Ekologiset yhteydet

- Lajeille kulkureittejä siirtyä alueelta toiselle muutoin epäsuotuisien alueiden läpi.
- Lisäävät populaatioiden säilymis- ja sopeutumismahdollisuuksia & yksilöiden mahdollisuuksia säilyä hengissä.
- Ekol. yhteydet turhia ilman **ydinalueita**, joita niiden pitäisi kytkeä.
- Yhteyksien oltava toimiakseen tarpeeksi leveitä ja laadukkaita, edustettava elinympäristöjä, joita ne kytkevät. Ei vain reunaa!

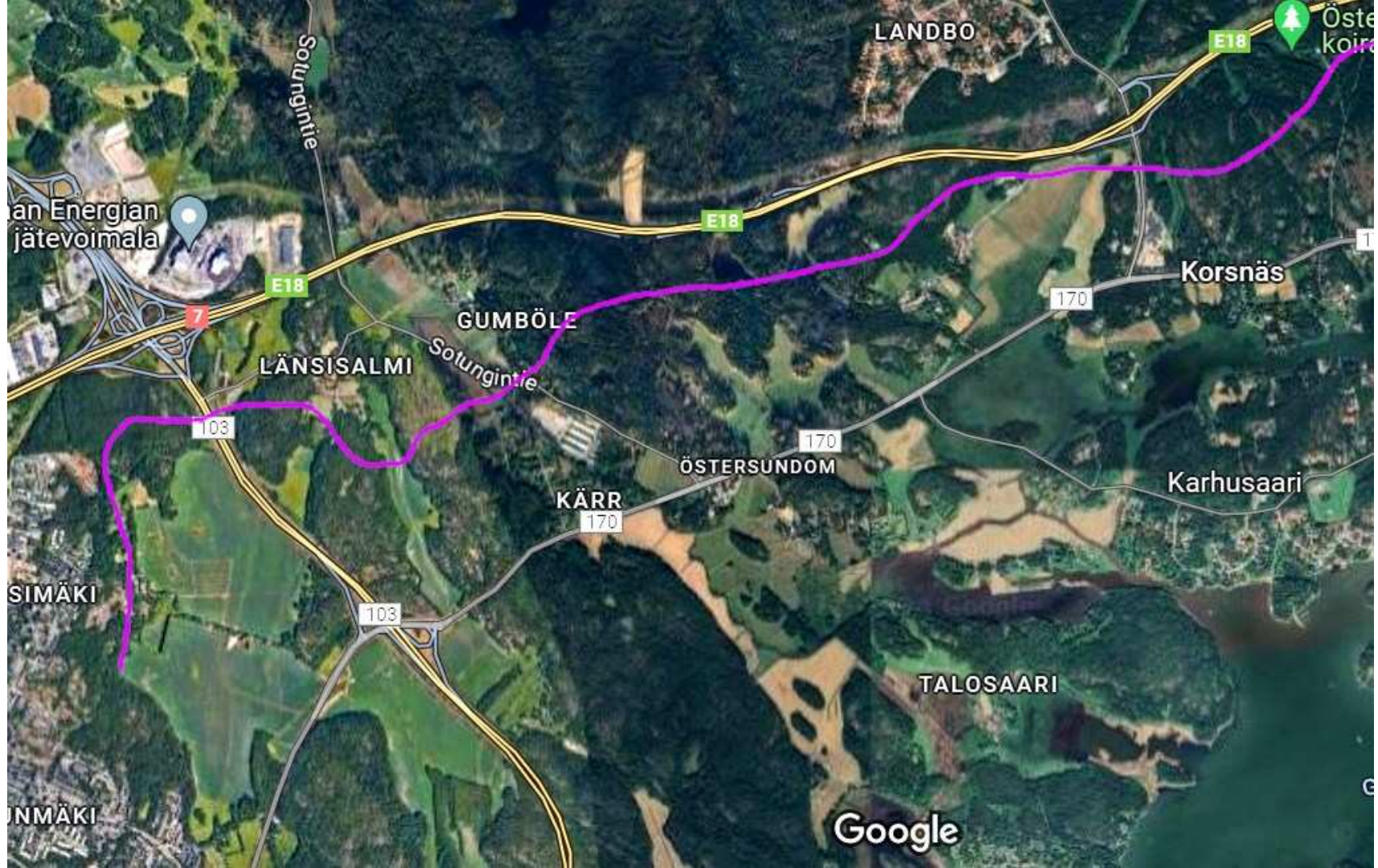
Ekologiset yhteydet

- Helsingin metsäverkostoselvityksessä tunnistetuista kolmesta pohjois-eteläsuuntaisesta yhteydestä itäisin hapertumassa, jo nyt osin pihoja
- Läntisin Vantaan varassa
- Vain keskimmäinen kaava-alueella säilymässä

Itä-länsisuuntainen viheryhteys

- Keskeisin itä-länsisuuntainen ekologinen yhteys = **merkittävien luonnon ydinalueiden ketju**
- Westerkullan peltojen länsi- ja pohjoispuoliset metsät - Gubbacka- Länsisalmen metsät- Gumbölen metsät- Stora Dammen ympäristöineen- Rödjan- Kattrumpanin metsät- Immersbackan lehdot.
- **Ko. keskittymä voimakkaasti aliarvotettu**

Sipoonkorpi

- Olennaiset lähdepopulaatiot metsälajeille
- Pieni (24 km²) suhteessa nykyiseen ja tulevaan käyttöpaineeseen.
- **Luonnonarvojen säilymiseksi tarvitaan merkittäviä puiston laajennuksia**
- Turvattava muitakin laajoja luontovirkistysalueita, joihin ohjata kävijäpainetta
- Isoja, virkistyskäyttöön soveltuvia luontoalueita säilytettävä myös Porvoonväylän ja Uuden Porvoontien välissä → **Rödjanin ja Gumbölen metsäiset alueet**, joihin suunnitteluperiaatteet ohjaisivat merkittävästi rakentamista.

Päätöksillä vaikutukset Pitkälle tulevaisuuteen

- **Poikkeuksellinen, laaja-alainen luontoaarre**
- Laajuus ja vaihtelevuus → lajiston resilienssi: sopeutuminen & säilyminen, luonnolliset vuorovaikutukset, vaikutus laajemminkin ympäröivään luontoon, mahdollisuus myös lajeille, joita ihmishäiriö haittaa
- **Tarkastelua vielä uudestaan uuden tiedon valossa!**

Kiitos!

Suomen luonnonsuojeluliitto
Helsingin luonnonsuojeluyhdistys